

A³
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG³
ENGÉDELMÉVEL.

0000000000

Nro 15.

Költ Bétsbén, Kissalfszony Havának (Augustusnak)
 22-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Magyar Ország.

A³ fel-keltt Magyarok nemes Serege³ nagyobb részének Felséges Királyunk és Királynénk által a³ Magyar földönn lett meg szemléltetését; a³ vele egybe-köttetett körülállásokkal egygyütt tefszük mai napon Hírmondónknak első és fő tárgyává, melyről minekelötte többet szóllanánk: közöljük a³ Nemes Sereg³ fekvésének helyes Tábláját.

P

Elyen ütközet-rendben táboroztak a' Nemes Insurgensek Szombathelynél, a' mi,
 dón a' Fels. Király és Királyné szemlélték próbatételeiket Augulus' Hó-
 napjának 17. dik és 18. dik napjain 1797.

Bal - Szárny

Első

Vas Vármegye Szala Varm. Sopron és Ko-
 3 Divisio. 3 Divisio. márom V' 3
 Divisio.

Tólna
 Varm.
 1 Div.

Második

Győr's Mo. Veléprém Baranya Somogy
 son V. 1 1/2 D. V. 2. Div. V. 3 Div. V. 2. D.

NB. A' vékony linaea azt a' sort jelen-
 ti, a' melyben a' lovak; a' vastag li-
 nea pedig azt, a' melyben a' sátorok
 állanak Szemmel mind az emberek
 mind a' lovak is Napkelet felé allának.
 Ez a' pont azt jelenti, hogy ott vagy-
 nak a földbe lútvva azon Vármegyék,
 zafelői.

Köfzezi út

ütközet (Treffen)

Jobb Szárny.

Bars V. Nyitra V. Pest Varm.
 2 Div. 3 Div. 3 Div.

ütközet (Treffen.)

V. 1 1/2 D.
 Árva
 Thurótz

Trentsin N. Négrád és Elzergom Honk
 2 Div. Bats V. és Zolyom V. 2 D. Bihai Varm.
 3 Div. V. 1 Div. 3 Div.

Ágyusok, 16 ágyú,
 golyóbrók, fzeke-
 rek s a' t.

Kenyérsütők.

Szathmár V.
 3 Div.

Szombathely

Város,

Körömdi út.

Ezen Táblának első megtekintéséből ki-tetszik, hogy a' táborról általunk közlött másfelzori Tudósításon egy kevés igazítást kell tenni: mert ha az Ember Szombathelyről Köfzegre megy: nem *bál*; hanem *jóbb* kez felé esik a' tábor. — Bihár Vármegyének mind a' 3 Divisiója ki van tevé: jöllehet még Aug. 18-dikán a' 3-dik Divisió oda nem érkezett. De mivel minden órára váratott, 's a' helye is ki volt jegyezve: azért mi is ki-tettük azt ezen Táblánkon. — *Liptó, Szabolts*, 's más Vármegyék-béli N. Vitézek is váratattak: de még Aug. 18-dikán nem volt a' helyek ki jegyezve.

Az Elöljáró Sereg (Avantgarde) nem fekszik sátorok alatt; hanem falukra van el quártélyozva következő renddel: Fejér Vármegye. Poson Vármegye

1 1/2 Divisió.

1 Divisió

Nyitra V. gyebéli Gyalogság. Poson V. gyé

2 Batalion

2 Divisió.

Ezenn Avantgárda, Szombathely és Köfzeg között, a' posta-út' mentében fekvő falukon quártélyozik: de közelebb Szombathelyhez, mint Köfzeghez. A' Nyitra Vármegyebéli gyalogokon kívül, vagynak Veszprém Vármegyéből is egynehány Kompánia gyalogok, Márkus József Kapitány vezérleése alatt, kik, mind Szombathelyen vagynak quártélyban, 's ott folytatják katonai gyakorlásaikat. 'Strázsálnak is

némely Tisztek quártélyaiknál, Magazínoknál 's a' t.

Szombathelyről Aug. 16-dikán: — „Délutánni egy órakor érkeze ide Király Ő Felsége' Adjutánsa Vincens Ur; egy órával később pedig magok is elérkeztek Király és Királyné Ő Felségek, magyaroson öltözkedve egy fél-kotsiban, sok mozsár-ágyúk' durrogásai, és trombiták' harsogásai között. Utánnok, más kotsin jöttek Gróf Thurné és Gróf Lamberti. Bé szállottak Ő Felségek, a' Püspöki rezidenziába, melyben lakik a' Királyi Fő-Hertzeg Palatínus, és hárman ebédeltek egygyütt. Estvéli 6 óra tájban a' F. Király lóháton; Királyné Ő Felsége pedig hintóban, temérdek Kísérők között, ki-mentek a' tábor' meg-nézésére. Már akkorára mind ki-állottak a' N. Vitézek tiszta ruhájokban, és oly hofzfú két sort formáltak; hogy ha egyik végénn a' sornak meg-állott a' Néző, nem láthatta világosan a' sor másik végén állott Katonaságot. Jelen volt az Avantgárda is. A' jobb szárnynál kezdte Ő Felsége a' Sereg' szemlélését, 's belső örömét külsőképpen is ki-nyilatkoztatta ennyi jeles Magyar Lovasságnak látására, melynek száma, leg-alább is fel-megy 15 ezerre. Egyik sorban állottak a' Poson; Pest; Nyitra; Bars; Komárom; Sopron; Szala; és Vas Vármegyeiek; a' má-

sikban, Győr; Moson; Fejér; Veszprém 's a' t. oly renddel, a' mint feküsznek egymásután a' 2-dik Tsata-rendben (Treffen.) — Estvére ki-volt világosítva ezen Város. “

Más Levél ugyan onnét Aug. 16-dikán: — „Tegnap délután, ezen Városon utazott által a' mi F. Udvarunknál Nápolyi Követséget viselő Markéze Galló Udine Városa felé, a' hol fogja folytatni ezentúl Bonapartéval a' Békességről való tanácskozásokat. Beszéllette, hogy Magyar-Országának ezen része is igen tetszik neki. Innen Körmendnek, Lendvának, Csáktornyanak 's Varasdnak vette útját, 's onnét Udinéba, Laybachonn és Goritzian által. — Ma délelőtt mentek ezen a' Városon keresztül Bihar Vármegye Insurgensei, Obersterjek Rhédey Lajos Ur' vezérlése alatt. A' trombita-szóra minden Ember az útfára szaladt, 's gyönyörködve szemlélte, ezen meszsze-földről már öt, hetektől fogva utazott, és az utolsó 9 napokban mindennap masírozott derék tekintetű Fiait Mársnak. Igen sok tábori-szekerek mentek utánnok, melyeknek fedeleiről már meszsze szemébe tűnt az Embernek, az ily könnyen olvasható felülírás: Bihar Vármegye. Oberster Divisiója. Az ide érkezett két Divisiónak öt Trombitássai vagynak, kik kedves hangú

Magyar nótákat harsogtattak trombitáikból. “

„Éppen a' midőn ezt írom: mennek az ablakom alatt a' N Veszprém Vármegye' Insurgens gyalogjai, 'strázsára, Ő Felségek' lakó helye' eleibe, hová a' Tanítók Márkus Kapitány vezette őket.“

Szombathelyről Aug. 18 dikánn: —

„Tegnap öt óra után egymást érte a' sok hintó, úgy főrrott ki a' táborba, a' Manoeuvre (katonai remekelés) látására. Ő Felségek is oda érkeztek 6 óra tájban. A' Manoeuvre, kiváltképpen abból állott: hogy az egész két Tsata-rend (Tr ffen), mely, szemmel Napkelet felé állott volt elébb, egyszerre, Kőszeg (Észak) felé fordult szemmel (fronttal), mintha onnét jönné az ellenség. Annakutánna elébb ment lassú és sebes lépésekkel is, végre a' sor' két végén állott Pest és Vas Vármegyeiek azt mutatták, hogy vágának be az ellenség közzé. T i. a' trombita-szóra elébb lassan, az után frissebben, mégint gyorsabban, végre sebes vágatva nyargaltak, egyszerre sort bontottak, és úgy széljel szaladtak, mintha egy rakás borsót öntött volna ki az ember egy térföldre. Ekkor minden Katona, a' hány annyi felé nyomult 's vagdalt a' nyereg-ből keményen az ellenséghez. Minekutánna oly mélyre haladtak volna, hogy már

alig lehetett őket szemmel el érni: meg fújták trombitáikat a' Trombitások, mely jeladásra nem telt belé fél óra, hogy ismét vízfő-futottak a' serény Vitézek, 's előbbeni sorjokba állottak. Gyön örötség vólt, ezen kardra 's lóra termeti Magyarjainknak első tűzőket 's tartós elevenségjeket szemlélni. A' Vas Vármegyeieknek betűlet-nevelő napjok vala ez. De a' Pest Vármegyeiek is ki tettek magokért, a' kik egyébaránt is hozzá lévén szokva a' sík mezőkön való lovagláshoz, láttattak repülni inkább mint sem lovagolni. Ő Felsége, úgy meg vólt elégedve ezen Manőverrel, hogy a' Generálisoknak és Stabális Tízteknek, kiket maga eleibe kívánt, érzékenyen meg-köszönte, a' fel-keltt Nemesség' gyakorlásában el követett szíves munkájokat, 's reménységét nyilatkoztatta az eránt, hogy ezen Sereg, ha a' szükség úgy kívánná, hasonló buzgóságot fogna mutatni az ellenséggel való szembe-fzállásbann. Ebédre 30-nál felesebb számú Vendégeket méltóztatott magához hívni Ő Felsége, kik között vóltak a' Districtuális Generálisokon kívül, a' már másfőszor meg-nevezett Brigadérosok is. Délután hat óra előtt ki mentek Ő Felségek, a' Bihar, Szathmár, és Tolna V. béli N. Seregek' meg-nézésére. A' Bihar V. eiek, valamint magok is jeles Legé-

nyek: úgy a' lovaik is igen derekasok. — A' Szathmár V. eieknek setét kék posztóból vagyon az öltő-ruhájok, veres a' süvegjek, 's fejér a' lódingjok (pantallérjok). A' lovaik igen jók. A' Tolna Vármegyeiek' Formaruhája is kellemetes. — Vízszájóvén Ő Felségek a' táborból, a' Bába mentek fényes magyar köntösben, mely Bált Prímás Ő Eminentziája adott a' Vármegye' szép palotájában. Estvére ismét ki vólt világosítva az egész Város, valamint szintén az ez előtt való nap, a' midőn estyéli 10 és 11 óra között öfzszeadván magokat számos Személyek, egy illuminált 's alkalmatos Írásokkal ékesített Pyramist hordoztak fel 's alá, szakadatlan *Eljen* kiáltások között. Ma reggel, öt óra után kezdődött egy hadi-próba, melyben a' Nádor Ispány Hertzeg Eszterházyval, igyekeztek sok ágyúzások között elfogni Gróf Pálffy' Seregét, a' minthogy a' Veszprémi Gyalogok el is fogtak vala már 60-t a' Nyitra Vármegyebéli Gyalogok között, 's bé küldötték őket a' Városba: de Gróf Pálffy, ditsősségesen vízfsza-vonta magát. Ezzel a' Had-képével nagyon fel-kaptak az Insurgensek a' Néző idegen Generálisok előtt is, 's lehet mondani felőle, hogy egy vólt az a' szebb Manőverek között, melynek végződésével, Béts felé indultak Ő Felségek, sok ezer Híveik-

nek szíves jó kívánásaik között. Maga a' F. Király egyenesen Sopronnak vette útját, 's szándékozott az oda közel lévő Kőszénbányákat megtekinteni, ott ebédelni, és estvére Bétsbe érkezni. *(El is érkezett, 's mindjárt más nap audientziát is adott, mely után ki ment a' Badeni fürdőbe, a' hol fog mulatni egy ideig az Orvosok javaslásából.)* Királyné Ő Felsége, Eszterháza felé került. A' Magyar Országgi Kommendáns Hadi-Tárnokmester Bárály Alvinczy, kit F. Urunk maga előtt egynehány napokkal küldött volt le ide Bétsből, a' maga Kommendánsi rendes lakóhelyére Budára ment innét."

Kis-Martonból Aug. 19-dikén: — „F. Királynénk tegnap Eszterházára érkezett Szombathelyről ebédre. Tsak hamar Hg Eszterházy is ott termett a' Manöver után, a' ki által vezettetvén Ő Felsége, meg-nézegetett minden nevezetesebb tárgyakat, úgymint, a' Monbijou nevű épületet, a' nagy kertet, a' Bagatelle nevű házatskát, a' pompás Teátromot, a' Kastélyt 's a' t. A' Vendégfogadóban hált, 's ma reggel 4 óra után egy fertályjal indult el onnét. Midőn a' Nagy-Czenk mellett lévő Allén (fa-sorokkal kerített úton) jött volna; ott talált egy sátozt, mely alatt Gróf Széchényi Ferentzné Ő Exc. ja, született Festetits Gróf-Azsfzony, flöstökkel várta Ő Felségét, ki is nagy köszönettel

vett részt ezen szép figyelmetességéből az okos Házi-gazdaszfonynak. Maga a' Gróf Úr, meszízebb fekvő jószágainak látogatására volt. Sopronon kereftül ide jött Ő Felsége, 8 óra után, 's bé szállott Hg Eszterházy' Kastélyjába, a' hol nem csak pompásan, hanem igen szívesen is fogadtatott. Flöstök után, ki ment a' Vadas-kert' meg nézésére, a' Hertzeggel, a' Hertzegnével, az Iffjú Hertzeggel, a' Hertzeg Kisaszfonnyal, és Gróf Thurnével egy hintóban. Az egész Magistrátus ki-állott zafzlósann, 's úgy tisztelte dob- és trombita-szóval F. Királynénkat. Minekutánna a' Vadas-kerten kívül még egyéb nevezetes nézni-valókat is különös figyelmetességgel meg-szemlélt volna Ő Felsége: tíz és tizenegy óra között, igen nyájas elbútsúzása után, Laxemburgba indúlt, a' honnan este felé Badenbe fog költözni 4 vagy öt hetekre."

A' Szárdiniai Király, tartván a' még meg-maradott Olasz birtokaibéli pártütésnek veszedelmes következéseitől, folyamodott azoknak meg-gátolása végett *Bona-*parte Generálishoz, ki, a' mint a' Bétsi Udv. Újság írja, meg-is ígerte segítségét. Már tselekedett is annyit, hogy a' Cisalpina Közönséges-Társaság' Direktóriuma által el parantsoltatta Mediolánumból 24 órak

alatt, az ott tartózkodott Pedemontziánusokat, kik onnét gerjesztgették Hazájokban a' háborgás' tüzet. El érhet *Bonaparte*' keze a' Genuai földre is. a' hová gyülekeztek a' Szárdiniai Maradék-birodalomból sok Pártosok, minekutánna nem bírhaták imitt amott a' Katonasággal. A' *kegyelemmel mérséklett állhatatos ellentárlás* által ugyan a' Londoni Ministérium szerezésén le-tesen-desítette, mind a' fel-zavarodott Irriandiát, mind az Úszó Respublikát: de ennek az az oka, mivel a' Nagy Britanniai Ministériom mellett sokkal nagyobb erő vólt, mint sem az, a' mely, fel-emelte magát ellene: de a' Turini Gubernium, ha győzedelmeskedeti is fegyveres ereje által Astiban, (mint már a' múlt postán említettük) úgy nem különben: Novarában's más Városokban is: de sok más helyeken ismét, úgymint: Mondoviban, Albában, Verceliben, S. Dalmazzóban, Saviglianóban's a' t. a' fel-zendült Lakosok részfizerent meg-győztek, részfizerent magokhoz hódították a' Katonaságot. Turinbann oly szín alatt kezdett zúgni a' Nép. Júl. 17 dik éjtszakáján, hogy nem kap kenyeret, és egy Kenyérsütő. áldozatjává is lett a' Zenebonások' dühösségének, de a' Kormányfizeknek 3 Rendeléseit látván és hallván a' Nép, úgy le tsillapodott, hogy a' Turini Kapukat, melyek zárva tartatnak va-

la, ismét fel-lehetett nyittatni. Egy az említett Rendelések közzül, keskenyebb határok közzé szorította a' Gabona- és Riskása-földek' árendálását, mely regulázás által meg-akadályoztatódott a' gabonának rakásra való vétele; a' másik rendelés il- lendő árrát szabta a' gabonának; a' 3 dik Rendelés, szól azon papi jószágokról, melyeket a' múltt postánn már meg nevez- tünk, a' melyeknek meg vevésére minden Capitalista hív Alattvalóit buzdítja a' Ki- rály, oly biztatással, hogy az azoknak el adásából bé-kerülendő summa, a' Státus' adósságainak ki-fizetésére fog fordíttatni.

A' Cisalpina Olasz Közönséges-Társaság' Kormányzéke, *Visconti* nevű Pol- gárt választotta maga Követjévé a' Fr. Direktórium mellé, és Júl. 23-dikánn ál- tal is adta néki a' Követségről szőlő Bi- zonyság-Levelet. — Nyúltz Pyramisokat állíttat fel az említett Cisalpinum Direktó- rium, az Olasz-Országi 8 Frantzia Sereg- osztályok' tífzteletére, Mediolánum mel- lett, az úgy nevezett Szövetség-mezején.

A' Velentzei ideigvaló Kormányzék, azért hozott halálos Törvényt mind Azok ellen, a' kik, még továbbra is mérészle- nék kiabálni: *Éljen Sz. Márk!* minthogy az azt kiáltozóokban, meg annyi Kontrare- volúciónistákat lát, kik a' mostani Kon-

stitútiót le-rontani, és az előbbent akar-
 nák fel-állítani. Ezen kemény Törvény
 Előljáró Beszédében panaszolja is nyilván,
 hogy Ő ellene alatonító pasquilusok jöt-
 tek ki; mindenféle hallattatnak a' pártü-
 tésre való késztetések: úgy hogy Ő bün-
 tetésre méltóvá tenné magát; ha elő nem
 venne minden eszközök; melyek által
 eleit lehet venni a' Kontrarevolúciónak.
 Ezen eszközök között valók; a' követke-
 zendő két Végzése is, úgymint 1.) Hogy
 egy Republikánus Catechismus készítőd-
 jék 's osztattassék ki a' Nép között. 2.)
 Hogy a' Népi-igazgatást magasztaltatni kell
 a' közönséges prédikátziókban.

Fr. Ország' állapotjáról így írt még
 Aug. 6-dikán is Párisbann a' *Quotidien-
 ne*: „A' mi mostani körülállásainkban
 a' félelem; nekünk a' szerentsénk. A' Di-
 rektórium; ma porrá törhetne bennünket:
 ha az attól való félelem nem tartóztatná:
 hogy holnap ugyan az a' fegyver fosztaná
 meg Ötet életétől, a' melyel ma Ő ölt meg
 minket.“ A' Törvényhozó-gyűlés' nagyobb
 része; úgy vízi a' dolgát; hogy a' véle
 meg nem elégedő 3 Direktorok, féljenek
 ezentúl még csak megszűröl is kezdeni va-
 lamit Ő ellene. Ezt bizonyítják azon 3
 kívánságai is, melyeket Aug. 4-dikén in-
 tézett a' Direktóriumhoz, úgymint: 1.)
 Hogy közölje a' Gyűléssel, a' mit ki-ta-

pogatótt azon parantsolatnak Kiadója fe-
felől, mely okozta, számos Katonaságnak
Páris felé lett törvénytelen masírozását.
2.) Ezenn Katonaságnak vizsgál-terítése
eránt mitsoda rendeleteket tett a' Direktó-
rium? tudósítsa a' Gyűlést: nem külön-
ben arról is 3.) Mitsoda eszközöket vett
elő, a' Konstitúció 275 dik Tzikkelyének
egész erejében való fenn-tartására, mely
Tzikkely nem engedi meg a' Katonáknak
egyaltajabann, a' közönséges tanatskozást.

Bonapartének a' Direktóriumhoz in-
tézett Tudósítása szerént, midőn *Corcyra*
(*Corfu*) Szigetébe bé-mentek a' Fr. ák:
a Fő Görög Pap, ki a' *Corcyrai* Nép
előtt állott, így szólott *Gentili* (Fr.) Ge-
nerálishez: Frantziák! Ti egy oly Népet
talaltok ezen Szigetben, a' mely, nem ért
a' mesterségekhez és tudományokhoz, me-
lyek a' Népeknek ditsősségekre szolgál-
nak. De azért meg ne utáljátok azt. Le-
het e' még viszont Az, a' mi volt valaha.
Olvassátok ezt a' Könyvet, 's tanuljátok
meg ebből Ölet betsülni. Gen. *Gentili*
nagy kívánsággal nyitotta ki a' Könyvet,
melyet a' Pópa adott által nékie, 's hát
a' *Homérus* *Odyssejája* volt az.

Angliából írták August. 1-ső napján,
hogy segítség küldődött Portsmouth alól
Jervis (Gróf S. Vincent) Admirálisnak, ki,

a' Spanvol Tudósítások szerént oda hagyta Cádiz-ot.

Anglus Admirális *Bridport*, 26 línei hajókkal úgy be-kerítette a' *Bresti* Fr. Kikötőhelyet, hogy maguknak a' Fr. Tudósításoknak vallástétele szerént, még csak a' Halázborkák se' mehe nek ki onnét. *Bresti*ről 8 mértföldnyire valami két ezer Embert ki szállítottak az Anglusok éjtfának idején a' Fr. partokra, 's a' szomszéd falukból mind el vitték, a' mi marhát, bort, és eleséget kaphattak hamarjában.

Ángliábann az úgy nevezett Özfzész Levelező - Társaságok, gyűléseket akartak tartani Júl. utolsó napján mindenfelé: de már előre el küldettek a' Királyi parantolatok, ezen gyűléseknek meg gátolására. Londen mellett ugyan csak özfzész gyűltek valami 3 ezerig való Tagjai a' *Correspondens* Társaságnak: de szemmel tartattak, és a' leg nevezetesebb Orátorjaik mindjárt a' mezőről árestomba vitettek, a' honnan ki-botsáttattak ugyan; hanem kezességet tartoztak állítani, hogy a' leg-közelebb következő törvényes terminus' el kezdődésekor, meg-fognak jelenni a' Törvényszék előtt, hogy számot adjanak törvénytelen tselekedetjokről. Ditsekesznek, hogy 150 ezer Ember vagyon készén segítségjekre: de ez kétség kívül csak hang.

Béts.

Ő Felsége' kívánságára a' Kabinétba ajánlotta a' F. Magyar Cancellária *Kuse-nits* E. Hazánkfiát; ki elébb az Expediturában; az után a' Protocollumban szolgált közönséges megelégedéssel.

Feldmarsall Gróf *Wurmser* meghalozott vízi betegségben.

Ns Szala - Vármegye' Administrátorává neveztetett Ő Felsége által Udvari Tanácsos és Cancelláriai Referendárius *Somogyi János* Ő Nga, (mely méltóságos hivatalba már installáltatott is.)

Vátzonn; Máramarosi *Gottlieb Antal* Typographusnál el készült a' Róm. Catholikusok számára régen megígértt Énekes Könyv; musikai Kótákkal in 4to, a' melynek kivált az Oskola-Mesterek igen nagy hasznát vehetik egész esztendőnn által minden alkalmatosságokban. — Készen vagyon nálla egy Magyar Kalendáriom is, melyben sok hasznos és tréfás dolgokon kívül, 3 szép Énekek is vagynak Clavicordiumhoz alkalmaztatott Kótákkal. Egynek ezen Énekek között az Insurrectió a' tárgya.